

Novi uspehi podmorskih čolnov.

W.-B. Berlin, 15. septembra. V zavrnem okolišu okrog Anglije se je uničilo večje število trgovinskih ladij in nekaj ribiških čolnov, skupno z 22.000 brutto-register-tonami. — Od enega podmorskega čolna bil je dne 5. t. v močnem napadu v bližini angleškega vzhodnega obrežja neki vojni parnik, sličen torpednemu čolnu „Halcyon“, torpediran. — Neki drugi podmorski čoln zadel je s torpedom dne 9. septembra v Kanalu neko malo križarko razreda „Arabis“. Potop obeh ladij podmorska čolna nista zamogla opazovati.

Delo podmorskih čolnov.

W.-B. Berlin, 16. septembra. Novi uspehi podmorskih čolnov v Kanalu dali so okroglo 20.000 brutto-register-ton. Potopljeni parniki so bili vsi oboroženi, eden od njih tank-parnik. Potopljena jadernica je na krovu imela 1400 ton olja, riža in drugega blaga, določenega za Le Havre.

W.-B. Berlin, 17. septembra. V Atlantskem oceanu, v zalivu Biscaye in v Severnem morju so naši podmorski čolni zopet 4 parnike in eno jadernico z 23.000 brutto-register-tonami potopili, med njimi oborožena angleška parnika „Malta“ (7884 ton) in „Rosnoke“ (3775 ton) z raznim blagom ter neko past zoper podmorske čolne, ki je bila z dvema topovima oborožena ter se je peljala pod švedsko zastavo. Od parnika „Rosnoke“ se je kapitana vjelo.

W.-B. Berlin, 17. septembra. V času od 1. januarja pa do 31. avgusta t. l. se je v Srednjem morju z od naših podmorskih čolnov uničenimi oboroženimi parniki skupno 226 topov potopilo. V to število niso vračnjeni oni topovi, ki so se nahajali na potopljenih vojnih ladjah, ter taki na krovu oboroženih ladij, ki so se vsled učinka min potopili.

Griza.

Griza je jako nalezljiva in navadno nevarna bolezen, ker zahteva dosti žrtev in ker pusti mnogim bolnikom pokvarjena črevesa. Snov nalezljivosti je znana. To so majknece živalce, takozvani grizni bacili, ki se nahajajo v premognih želodčnih izpraznitvah, in ki se razširjajo po vsem, kar pride z izpraznitvami v dotiko, posebno pa z rjuhami, prilom, obleko, nočno posodo, hrano; a tudi mrčes, posebno muha, kakor tudi domače živali lahko širijo to bolezen. Glavni vir nalezljivosti je pa človek, od katerega druga bolezen posredno ali neposredno nalezejo. Kjer so grizavi ljudje, tam je tisočkratna prilika za okuženje drugih. Ker so nenavadno pogoste izpraznitve blata, v katerem je vse polno bacilov, je najbolj značnemu bolniku nemogoče, da se ne bi postelja ali perilo kaj umazalo. Tako se dogodi, da okuženje ni nenavadno niti ob najboljši oskrbi in ob najboljših postrežnih močeh. Koliko večja je nevarnost okuženja tam, kjer bivajo ljudje v slabih higijeničnih razmerah gosto natlačeni in ni ze vsled tega čistoča ljudi in sobnih predmetov mogoča! Bolezen nastopi navadno čez dva ali sedem dni po navadno neopaženem

okuženju. Prvi znaki grize so: pomanjkanje slasti do jedi, bel jezik, utrujenost, neredna izpraznitve blata kakor tudi trodovine bolečine brez mrzlice, da misli človek na želodčni katar in vsled tega ne čuti potrebe, da bi šel v posteljo. Ze čez nekoliko dni je drugače. Po črevesu vedno huje zavija, tako da se bolnik zvija od samih bolečin; velika potreba se pojavlja vedno pogosteje, tako da mora bolnik po dvajsetkrat ali še večkrat na stranišče. Blata je vedno manj. In že ni več redka, godljasta, blaina masa, temveč le še nekaj zlic steklenastega zasliženja z rdečimi nitkami ali z večjo krvno primesjo. Tedaj opravljamo potrebo z bolečinami v zadku. Dolgost te bolezni je različna, to je par dni ali pa tudi tedne in mesce. Pogosto tudi mrjo grizavi bolniki (15 odstotkov, kakršna že je griza). Večkrat pride po grizi motenje v črevesih, tako da ne more biti bivši bolnik nikdar več vesel življenja.

Kakšna sredstva imamo zoper to kužno bolezen? Pred vsem je treba vsakega bolnika ali osumljenca dobro odločiti. To pa je mogoče le v dovolj prostornih sobah in ob stalni in dobro poučeni postrežbi. Bolnika najbolj odločimo, če ga damo v bolnišnico, ker je s tem glavni vir okuženja odsranjen. Nadajje je treba vse osebe in predmete, ki pride bolnik z njimi v dotiko, razkužiti (desinficirati), preden gre do bolnikove sobe. To se zgodi po oblastveni naredbi. Da je to mogoče izdati, je postava, ki določa prijavo bolnih ali osumljenih bolnih oseb. Prestopki proti prijavi se oistro kaznujejo.

Da se i sami varujemo pred to sedaj po vseh deželah toli razširjeno boleznijo, je treba najprej izpolniti oblastvene naredbe in pa vestne bolnikove potrebe in čistote. Pred vsem je potrebno, da si pred vsako jedjo roke in usta umijemo dobro, da ne prenapolnimo želodca in da ne jemo ne sirovega sadja, ne sirove zelenjave. Kakor znano, razsaja griza redno najbolj ob času sadja. Voda naj se rabi le iz dobrih, zdravih vodnjakov. Kjer to ni mogoče, je treba vodo prejavati.

Ako se pokažejo znaki bolezni, naj se pokliče zdravnik, da bolezen spozna in potrebno ukrene. Niti zdravnik, niti oblast ne more razpasle kužne bolezni naglo zatrei, zato je treba, da pomagajo vsi vpleteni vsak poedini.

Rusija — republika.

Položaj na Ruskem se je zopet spremenil. Kokor vse kaže, je sedanji kolovodja, od entente podpirani in brzkonje podplačani minister Kerenski v notranji ruski borbi zmagal. General Kornilov, ki se mu je sprecejšno armado uprl, bil je premagan; poroča se celo, da je Kornilov bil vjet.

Medtem je provizorična vlada proglasila Rusijo za republiko.

S tem seveda še ni rečeno, da se bode ruska republika tudi držala; kajti notranji boji in spori so vedno še ogromni in vsak dan prihajajo nove komplikacije. Na eni strani je stranka odstavljenega carja še vedno precej velika in deluje na tihem za zopetno uredničenje carstva. Potem so istotako močni revolucionjski pristaši Lenina, ki hočejo na vsak način takojšnji mir in namesto meščanske republike socialno-komunistično državo. Končno je omeniti tudi posamezne narodnosti na Ruskem, — zlasti Ukrajince in Fince — ki pod nobenim pogojem nočejo biti več skupaj z „majko Rusijo“, katera jih je skozi stoletja na brezsrčni nači tlačila. Povsod torej nevolja, nezadovoljnost, povsod viharji.

thoulst ter Lysom do najljutejšega bobskega ognja. Do angleških infanterijskih tojev razven prask prednjih straž ni prišlo; pri teh pa so ostali vjeti v naših rokah. Severno-vzhodno od Arrasa sunili so ponoči močni poizvedovalni oddelki Angležev naprej, prišli na posameznih točkah tudi do naših črt, od koder pa je hitri protisunek sovražnika prepodil. Tudi pri St. Quentinu bili so sunki nasprotnikov povsod nazaj vrženi. — Armada nemškega prestolonaslednika. V večih poizvedovalnih bojih izgubili so Francozi vjete. Iz sovražnih letalnih brodovij, ki so včeraj Kolmar dvakrat napadla, smo sestrelili dva letala. Razven tega so izgubili nasprotniki 16 letal.

Prvi generalkvartirmojster Ludendorff.

Avstrijsko uradno poročilo od torka.

K.-B. Dunaj, 18. septembra. Uradno se danes razglša:

Italijansko bojišče. Na visoki planoti od Bainsizza bili so pozamezni, po močni artiljerijski pripravi zapričeti sovražni sunki zavrnjeni.

Šef generalštaba.

Nemško uradno poročilo od torka.

K.-B. Berlin, 18. septembra (W.-B.) Iz nekakega glavnega stana se poroča:

Zapadno bojišče. Armada prestolonaslednika Rupprechte. V Flandriji obnovili so Angleži tudi včeraj svoje močne ognjene sunke proti posameznim oddelkom sed gozdov Houthousta in Lys. Vršili so se le manjši infanterijski boji, pri katerih so bili napadajoči angleški oddelki povsod nazaj vrženi. — Armada nemškega prestolonaslednika. Bojevo delovanje artiljerije je doseglo znatno silo. Na raznih točkah razbili so se boji v prednjem polju, ki so za nas zgodno potekli. — Armada vojvode Albrechta. Zapadno od Appremonta napeljale so naše naskočne čete iz francoskih postojank nekaj vjetih. — Oberlajtnant Berthold sestrelil je zopet 2 nasprotnika v zračnem boju.

Vzhodno bojišče. Pri Lucku, za spodnjem toku Zbrucza in v goreh vzhodno od Kezdi-Vasarhely pokazal je sovražnik ljutejši nego v zadnjem času. Pri armadni skupini Mackensen napravili so Rumuni zapadno Sereta po izdatni ognjeni pripravi pri Varmiti in Munzelelu več delnih napadov, ki so se z velikimi izgubami izjalovili. Ob izlivu Rimnica smo v nekem podjetju vjete pripeljali.

Prvi generalkvartirmojster Ludendorff.

Vojna na morju.

31.000 ton potopljenih.

W.-B. Berlin, 13. septembra. Eden naših podmorskih čolnov, poveljnik kapitanlajtnant Erlach, je v Atlantskem oceanu nanovo 8 parnikov in 2 ladij z 31.000 tonami potopil.

Uspehi v Srednjem morju.

49.000 ton potopljenih.

W.-B. Berlin, 14. septembra. V Srednjem morju se je nanovo 49.000 register-ton potopilo. Med njimi sta se nahajala francoski parnik za prevažanje čet „Parano“ (6246 ton) s vojaštvom za Saloniki, in „Admiral Olry“ (5767 ton), na poti v Aleksandrijo, ter neki globoko naloženi transportni parnik v smeri proti Saloniku. Ti trije parniki so bili od tega poveljnika kapitanlajtnanta Marchalla v Egejskem morju iz močnega carstva sestreljeni, dva od njih v ponočnem napadu. S tem je ta poveljnik v zadnjem času štiri sovražne parnike za prevažanje čet potopil.

Šef admiralnega štaba mornarice.

3 leta vojne

Naša slika kaže bilanco doslej preteklih treh vojnih let. Na levi strani vidimo razmerje od nas zasedenih sovražnih pokrajin ter od sovražnikov zasedenih naših krajev. V sredi nam kažejo podobe in številke človeške izgube naših sovražnikov. Največ ljudij so v tej nesrečni vojni seveda izgubili Rusi. Na desni strani vidimo zgoraj množine potopljenih bojnih ladij in trgovinskih ladij, potem v sredini število 47 od nas zasedenih sovražnih trdnjav; spodaj pa število 12.000 od nas zaplenjenih sovražnih topov ter 5000

strojnih pušk. Ta slika nam pač kaže, da smo mi na vseh frontah zmagovalci!

Zato gre nova ruska republika težkim časom nasproti. Rešiti se zamore le tedaj, ako sklene takoj mir z osrednjimi silami. Potem bi se Rusija zamogla okrepčati, ojačiti, notranja nasprotja pogladiti in si s tem boljše bodočnost vstvariti!

Bolgarska kraljica Eleonora †.

K.-B. Sofija, 12. septembra. Bolgarska kraljica Eleonora je ob 4. uri 20 minut popoldne umrla.

Umrla je soproga poštenega našega zaveznika bolgarskega kralja Ferdinanda. Pokojnica je bila velikodušna kraljica in blaga žena. Na strani svojega kraljevskega vladarja, ki nam je zvesti prijatelj in zaveznik, preživela je težke čase prve in druge balkanske vojne. Doživela pa ni konečne zmage, ki boče tudi bolgarskemu kralju prinesla mogočno bodočnost. Umrla kraljica Eleonora pa je bila tudi prava mati svoji državi. Zato joka ob njeni gomili ves bolgarski narod, pa tudi mi zavezniki čutimo vso pretresljivo žalost te prerane smrti.

Königin Eleonore von Bulgarien †.

Kraljica Eleonora bila je kot princesinja Reuß-Köstritz dne 22. avgusta 1860 v Trebuhenu (na Nemškem) rojena. Zaročila se je z bolgarskim kraljem Ferdinandom dne 6. decembra 1907, poročila pa dne 28. februarja 1908. Na Bolgarskem pridobila si je kraljica hitro vso ljubezen in spoštovanje ljudstva. Visoko izobražena in vestna bila je kralju vredna spremljevalka, njegovim otrokom pa mati in prijateljica. Že kot princesinja se je postavila v rusko-japonski vojni v službo ranjencev in bolnikov. In tako je tudi pozneje do smrti vedno svoje blago, požrtvovalno srce kazala. Bolgarski „Rdeči križ“ izgubi z njo najboljšo pospeševalko in dobrotnico. Čast tej velikodušni kraljici!

Gospodarske.

Nabiranje kopriv.

Splošno narodno gospodarstvo in posebno potrebščine vojne uprave kažejo, kakoršne posebne važnosti je izrabljanje ličja koprive v svrhu pridobivanja vlakna za tkaninsko industrijo in izdelovanje papirja, kakor tudi izraba krmilnih snovi, ki so v rastlini. Na Štajerskem je prevzela zveza poljedelskih zadrug poslovno izvršitev nabiranja samorastlih kopriv potom kmečkega prebivalstva, v kolikor ni zaposleno pri drugih, posebno poljedelskih delih. Celotno akcijo bo pospeševal čim najbolj tudi deželni gospodarski urad. Pozivljajo se vsa šolska vodstva in gospodje žetveni komisarje, poljedelske zadruge in podružnice, da se tudi ti posvetijo stvari. Predmetne naloge so bistveno sledeče: 1. Organizacija nabiranja in spravljanja samoraščnih kopriv. 2. Začetna dela za obdelovanje koprive in daljne izvršitve istega. Za vsako šolsko občino se ustanovijo nabiralna mesta. Okrajna nabiralna mesta prevzamejo zopet od občin nabrane koprive v svrhu odpošiljatve. Z nabiranjem samoraščnih kopriv se mora takoj pričeti. Spravljanje se izvrši na ta način, da se odreže steblo tik korenine s srpi, kosami ali

noži, ne pa izruje. Proti koprivam se zavarujejo roke z rokavicami ali ovitimi cunjami. Nekaj ur po odrezu koprive preneha njeno učinkovanje, tako da se more vršiti nadaljno ravnanje brez neprilic. Rastline se ne smejo rezati, če so vsled rose ali dežja vlažne, temveč najboljšje je, če je vreme suho in solčno. Steblo z listjem je potem čim najprej in najnatanejeje posušiti. To se izvrši najbolje v suhem solčnatem vremenu. Najboljšje na ravnih strehah ali na sicer drugače pripravnih podlogah, ali pa že od začetka v skednjih, v podstrešjih, na pečnici ali nad ognjiščem. Na ta način se stebela najbolj obvarujejo pred slučajno deževnim vremenom.

Ker vlažna stebela zelo hitro plesnijo ali segnijejo in so kot taka popolnoma brez cene, bo treba posebno paziti, da se ista dobro posušijo. Le popolnoma suha stebela se morejo zvezati v snope in tako shraniti. Pravo suhoto je lahko dognati; steblo se zmenca med prsti in če pri tem lesni drob iz stebela lahko izpade in le ličje preostane, potem ni nevarnosti da bi se stebela pokvarila. Ker se more posušeno listje od stebel z osmunkanjem lahko odstraniti in ker da isto dobro klajo, se priporoča, posebno pri današnji klajni pičlosti, da se to dobivanje listja ne zamudi. Le osmukana stebela naj se izročijo nadaljni podelavi. S tem se po eni strani ne izgubi dragocena klaja za domačo živino, po drugi strani se prihranijo tudi prevozni troški. Stebla se s pokrivastimi stebli v snope po 5 do 10 kilogramov dobro zvežejo in hranijo v prostorih, ki so pred dežjem in talno mokroto dobro zavarovani, dokler se ne odpošljejo nabiralnim mestom. Če se listje v občini sami ne rabi, ga je napolniti v vreče in tako kakor stebela suho shraniti. V tem letu se bodo plačale dosti višje cene za suha in popolnoma brezhibna koprivna stebela in listje takoj pri oddaji. Te znašajo etnotno za 100 kilogramov suhilh kopriv (osmukane ali neosmukane) 14 kron; za posušeno listje samo se plača 16 kron za 100 kilogramov. Morebitne stroške za vlaganje in prevoz nabranega blaga trpi družba, katere nabiralni vodje sporazumno z zvezo posebej zaračunajo. Drugi del naloge zadeva obdelovanje koprive. Najprvo morajo nabirati občinski nabiralni vodje semena dobro razvitih kopriv. To se izvrši na ta način, da se pusti majhen del samoraščnih kopriv in sicer ženske rastline, ki se razločujejo od moških po tem, da imajo zrnca v velikosti prosa za seme. Ko seme v avgustu do septembra dozori, se spravijo tudi te rastline. Seme se izsiplje in odda nabiralnemu vodji, da ga shrani. Vsekako bodo inorali nabiralni vodje pri zvezi poljedelskih zadrug na Štajerskem, Gradec, takoj zahtevati lansko seme in ga v dobro ohranjenih vrtnih gredicah posejati,

da bo čimprej veliko sadik za nadaljno obdelovanje na razpolago. Za to obdelovanje se bodo potem dovolile posebne odškodnine.

Razno.

Lažniki! V „Straži“ ali „Gospodarju“ — lista sta si itak oba v kakovosti ednaka, — se mi očita, da sem „oproščen od vojaške službe“ in „da delam jaz cene na ptujskem rotovžu“. Oboje je nesramna laž. Jaz sem izvršil svojo vojaško dolžnost, nisem nikdar niti mezinca mignil, da bi bil oproščen; zaradi bolezni pa sem bil superarbitriran in bodem prišel zopet k prihodnjemu prebiranju. Istotako sem popolnoma neprizadet glede očitavanja, „da delam cene“ na rotovžu. Cene dela oblast na Dunaju, drži jih pa itak noben hudič... Gosp. dr. Korošec, zaradi katerega se je ta polemika razvila, pa je duhovnik, ne izvršuje leta dolgo svoje duhovniške službe, je plačan kot duhovnik, ne gre k črnovojniškemu prebiranju, ne služi pri vojaki, medtem ko morajo sivolasi duhovniki kot vojni kurati nevarnost granat prestopiti. — In vpije cesarju „živio“. Kaj, ko bi ita večestitni gospod poskusil — samo poskusil — lepote vojaškega stanu? V splošnem pa še enkrat: imenujem dotičnega pisca v „Straži“ ali „Gospodarju“ lažnika. Naj me toži! Pa prosim uljudno še za nadaljne napade na mojo osebo! — Karl Linhart, urednik „Štajerca“.

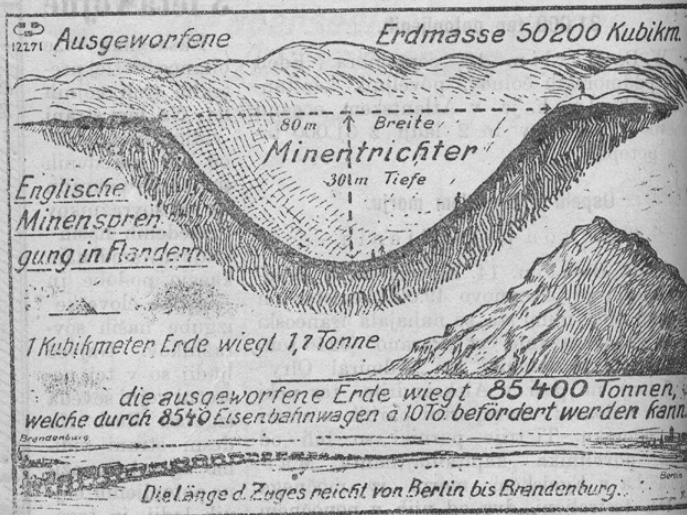
Vjeta dezerterja. Orožniki v Pobrežju pri Mariboru so vjeli infanterista Jožefa Lintonja in Johana Kosar, ki sta bila zasledovana kot dezerterja. Izročili so ju garnizijskemu zaporu v Mariboru.

Železniška nesreča. Iz Radgone se poroča: Dne 11. t. m. ob 4. uri popoldne peljali sta se obe komtesi Batthyany na vozu iz Radgone v Olsnic. Vodili sta komtesi sami, zadaj pa je sedel kučijaž. Ko se je voz preko železniške proge v Laafeldu peljal, pridrdral je vlak, prijel voz in ga vrgel ob stran, tako, da je bil popolnoma razbit. 17-letni kučijaž hotel se je na „puferju“ mašine prijeti, prišel je pa pod lokomotivo in bil takoj mrtev. Komtesi sta sicer v omedlevico padli, a kmalu jima je bilo toliko boljše, da sta se zamogli na drugem vozu domov vrniti.

70-letnica štajerskega deželnega glavarja. V pondeljek praznovale je štajerski deželni glavar svoj 70. rojstni dan. Naš glavar je že 33 let član štajerskega deželnega zbora. L. 1884 ga je veleposestvo v deželni zbor odposlalo in še isto leto je postal tudi deželni odbornik. L. 1893 postal je po odstopitvenem grofu Wurmbrandu štajerski deželni glavar. Od tega časa sem stoji Edmund grof Attens na čelu dežele, za katero si je stekel izredno visoke zasluge. Bil je vedno pravi plemenit.

Iz vojne na zapadu.

Naša slika kaže angleško razstrelbo mine v Flandriji. Grozno se kaže tu učinek modernih razstrelbil. Pri razstrelbi se pojavljajo zemeljske odprtine do 3 metrov globočine. Cele pokrajine se vsled teh razstrelbil spreminjajo. Na ta način, s tako ogromnimi razstrelbami so hoteli Angleži v Flandriji nemške postojanke razrušiti in za naskok infanterije pripravne narediti. Na naši sliki vidimo, da je bilo pri tej angleški razstrelbi 50.200 kubičnih metrov zemlje izvržene. Odprtina razstrelbe (Minentrichter) je 80 metrov široka in 30 metrov globoka. 1 kubični meter zemlje tehta 1.7 ton, torej znaša pri razstrelbi izvržena

zemlja 85.400 ton. To zemljo bi zamogli prevažati 8540 železniških vagonov po 10 ton. Tak vlak bi bil torej od Berlina pa do Brandenburga dolg.